ТЕМАТИЧНИЙ НАПРЯМ 1
“Страхування у стабілізації національної економіки та забезпеченні соціального захисту домогосподарств”

Буцяк Р. Р.
Науковий керівник: Налукова Н. І., к.е.н., доцент
Тернопільський національний економічний університет

СУЧАСНИЙ СТАН ДОБРОВІЛЬНОГО МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Сучасний страховий ринок України посідає важливе місце у фінансовій системі держави. Розвиток медичного страхування повинен бути особливо важливим напрямком державної політики, тому що він є одним з головних шляхів до реорганізації системи охорони здоров’я, яка потребує кардинальних змін.

Аналіз останніх досліджень показує, що розглядом теоретичних та практичних аспектів добровільного страхування займаються як вітчизняні, так і західні вчені. Однак існує потреба у подальшому дослідженні тенденцій та перспектив розвитку медичного страхування в Україні у двох його формах – добровільній та обов’язковій.

Метою статті є дослідження основних перспектив та тенденцій розвитку медичного страхування в Україні, як однієї з головних складових системи страхування в цілому.

На сучасному етапі в Україні гостро стоїть питання реформи в сфері охорони здоров’я. Сьогодні помітно зменшилося державне фінансування в цій сфері, що відчутно впливає на якість медичних послуг і тривалість життя. Відокремлення фінансування медичних послуг від бюджетного процесу дало б позитивний поштовх економічним реформам в умовах дефіциту бюджету. З бюджету України не покривається і половини витрат на медицину. Тому розвиток галузі медичного страхування в Україні є основним завданням. Значення медичного страхування в Україні однозначно важливе і є вагомою складовою соціальної інфраструктури.

Мета добровільного медичного страхування полягає у тому, щоб відшкодувати людині її витрати на оплату медичних послуг та підтримку здоров’я. Воно пов’язане з компенсацією громадянам витрат, зумовлених оплатою медичної допомоги, та інших витрат, пов’язаних із підтримкою здоров’я: відвідуванням лікарів та амбулаторним лікуванням; лікуванням у стаціонарі; купівлею медикаментів; зубним протезуванням, отриманням стоматологічної допомоги; проведенням профілактичних та оздоровчих заходів тощо.

Законодавча регламентація основних форм медичного страхування закріплена в Законі України “Про страхування”. У статтях 5 і 6 даного законодавчого акту добровільне медичне страхування має такі види: медичне страхування (безперервне страхування здоров’я), страхування здоров’я на випадок хвороби та страхування медичних витрат [1].

Договір з добровільного медичного страхування може передбачати: ширше право вибору застрахованим пацієнтом медичних установ, лікарів для обслуговування; діагностику, лікування та реабілітацію з використанням методів нетрадиційної медицини; покращення умов перебування застрахованого в стаціонарах, санаторіях, профілакторіях; збільшення тривалості післялікарняного патронажу та догляду за пацієнтом у домашніх умовах; надання спортивно-оздоровчих послуг та інших засобів профілактики; розвиток системи сімейного лікаря [6].

У різних країнах залежно від особливостей розвитку охорони здоров’я віддається перевага певній формі медичного страхування. Обов’язкове медичне страхування існує у Бельгії, Франції, Голландії, Канаді, Німеччині, Швеції та інших країнах. Також, наприклад, в Ізраїлі та Швейцарії переважає добровільне медичне страхування, а обов’язкове державне страхування поширюється тільки на поліцейських та військовослужбовців.

Особливості щодо добровільного медичного страхування відзначено в Законі України “Про страхування”, але відчутного поширення на вітчизняному страховому ринку воно ще не набуло, що підтверджує вітчизняна статистика, відповідно до якої частка послуг з добровільного медичного страхування на страхового ринку складає лише 2,6%, при загальній кількості застрахованих даним видом страхування у 2% від загальної кількості населення, в т. ч. індивідуальних страхувальників – менше 1%. Хоча останнім часом добровільне медичне страхування поступово завойовує свої позиції, поступаючись за темпами зростання хіба що автомобільному страхуванню [4].

Так, за показниками вітчизняного ринку добровільного медичного страхування за період 2015-2016 років (порівняння робиться за 9 місяців обох років) простежується приріст валових страхових премій з 1441,8 млн. грн. у 2015 році до 1758,6 млн. грн. у 2016 році. Проте, така тенденція зростання страхових платежів по добровільному медичному страхуванню одночасно простежується на ряду із зростанням валових страхових виплат: з 4674,8 млн. грн. у 2015 році до 6271,3 млн. грн. у 2016 році. Зростання страхових премій, а також страхових виплат за даним видом страхування зумовлене погіршенням рівня суспільного здоров’я, відсутністю задоволення потреб громадян в охороні здоров’я та медичній допомозі, низькою економічною ефективністю діяльності галузі та якістю медичної допомоги [5].

Вітчизняні страхові компанії прагнуть виправдовувати покладену на них довіру і доказують якість надаваних послуг (табл. 1).

Таблиця 1

ТОП-10 найбільших страхових компаній України, які надавали послуги по добровільному медичному страхуванню у 2016 [2]

№ з/п	Назва страховика	Премії (тис. грн.)	Виплати (тис. грн.)
1.	Провідна	236369	124423
2.	Нафтогазстрах	180327	116463
3.	АХА Страхування	145025	64723
4.	Уніка	136207	83405
5.	Альфа Страхування	121085	42898
6.	ИНГО Україна	103529	48181
7.	PZU Україна	96691	43125
8.	УСГ	69572	36246

На страховому ринку спостерігаються позитивні тенденції. В подальшому очікується реформа системи охорони здоров'я з її новою соціальною політикою в Україні. На коротку перспективу держава задекларувала три ключових напрямки: усунення корупційних схем при проведенні тендерних закупівель, трансформація та модернізація мережі лікарень, дерегуляція фармацевтичного ринку, значне зменшення дозволів та ліценцій [3].

Також існує ціла низка проблем, які стримують розвиток медичного страхування в Україні. Серед них можна виділити відсутність системи підготовки спеціалістів, неотримання лікарями належних зарплат та премій, відсутність законодавства, яке б регулювало медичне страхування, різні погляди страховиків, медиків та чиновників на моделі медичного страхування, недостатній рівень поінформованості населення щодо переваг і недоліків медичного страхування. Вирішення всіх цих проблем не потребує багато часу, а відповідних фахівців та фінансових ресурсів [7].

На сьогоднішній день частка людей, які не мають медичної страховки – більше 95%. Тобто перспективи розвитку системи медичного страхування в Україні великі, оскільки потенційних споживачів страхових послуг багато. Але все буде марним без належної підтримки держави. Розроблені закони в галузі медичного страхування мають бути ретельно перевірені вітчизняними та зарубіжними спеціалістами, які мають певний досвід в практичному медичному страхуванні. Медичне страхування доцільно запроваджувати і в обов'язковій формі, воно призведе до зростання сильної та здорової нації, а як результат – ефективної та сильної економіки.

Література

1. Закон України “Про страхування” від 07.03.1996 р. № 86/98-ВР (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rada.gov.ua.
2. Офіційний сайт Інтернет-видання “Форіншуренс” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://forinsurer.com/.
3. Кияшко А. А. Страховий ринок України 2016: П’ять ступенів розвитку соціального ДМС / А. А. Кияшко // Insurance Top. – 2016. – № 1 (53). – С. 40-41.
4. Національна стратегія реформування системи охорони здоров’я в Україні на період 2015-2020 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://healthsag.org.ua/wpcontentuploads/2014/11/Strategiya_UKR.pdf.
5. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nfp.gov.ua/.
6. Пластун В. Л. Страхові послуги: [навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни страхування] / В. Л. Пластун, О. С. Журавка. – Суми: УАБС НБУ, 2008. – 186 с.
7. Проблеми розвитку добровільного медичного страхуванні в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: //forum.mnau.edu.ua/index.php?topic=487.0.

Ковальчук Н. М.
Науковий керівник: Кривицька О. Р., к.е.н., доцент
Національний університет “Острозька академія”

МІСТКІСТЬ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Страхування життя є важливим механізмом соціального захисту населення в сучасних умовах. У світовій практиці немає економнішого, більш раціонального і доступного методу захисту інтересів суспільства.

Доповнюючи державне соціальне страхування, страхування життя дає змогу вирішити низку проблем у сфері охорони здоров’я та пенсійного страхування, не збільшуючи при цьому навантаження державного бюджету. Компанії з страхування життя доповнюють систему захисту та підтримки рівня життя громадян за рахунок самих громадян і, таким чином, тягар соціального забезпечення населення перерозподіляється між державою та ринком страхування.

Основною характеристикою ефективності використання ринку страхування життя як важливого механізму соціального захисту населення є його місткість. Під місткістю страхового ринку розуміють обсяг продажів страхових полісів клієнтам протягом певного періоду часу, зазвичай – за рік. При цьому В. М. Фурман зазначає, що місткість страхового ринку визначається максимальною кількістю об’єктів, які можуть бути охоплені страхуванням у певному регіоні чи сфері діяльності, тобто страховим полем [1, с. 123]. Однак більш доцільним є визначення, за якого місткість страхового ринку